

Bồi dưỡng nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên Giáo dục Quốc phòng và An ninh ở các trường đại học đáp ứng yêu cầu Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư

Phạm Văn Huy*, Lê Hoàng Anh*, Vũ Trung Dũng*

*Tiểu đoàn 6, Trường Đại học Nguyễn Huệ

Received: 21/3/2024; Accepted: 29/3/2024; Published: 03/4/2024

Abstract: The strong impact of the fourth industrial revolution has created the need for professional training for defense and security education (QP&AN) lecturers at universities today. Based on the research, the authors have proposed measures to improve expertise and skills for military and security education lecturers at universities: Identify goals and plans for professional development and training for QP&AN education teachers; Develop programs, contents, organizational forms and methods of professional training for military and security education instructors in the direction of enhancing professional practice capacity and applying scientific achievements of the industrial revolution. fourth career; Raise awareness and responsibility of forces participating in training; Increase investment in modern facilities and technical equipment for training.

Keywords: National defense and security education lecturer; university; xpertise and profession; the fourth industrial revolution

1. Đặt vấn đề

Trong xu thế hội nhập quốc tế, sự nghiệp đổi mới đất nước, Giáo dục Quốc phòng & An ninh (QP&AN) là nhiệm vụ quan trọng, có tính chiến lược, thường xuyên, lâu dài, là trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân và của cả hệ thống chính trị, trong đó đội ngũ giảng viên dạy môn Giáo dục QP&AN ở các trường đại học là lực lượng nòng cốt quyết định trực tiếp đến chất lượng giáo dục và đào tạo đội ngũ giảng viên dạy môn Giáo dục QP&AN cho hệ thống giáo dục. Cùng với sự tác động của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư, đã tác động mạnh đến các lĩnh vực của đời sống xã hội trong đó có giáo dục, đào tạo, đã đặt ra những yêu cầu mới đối với các trường đại học, trực tiếp là đội ngũ giảng viên (GV) Giáo dục QP&AN. Do vậy, việc bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ giảng viên giáo dục QP&AN ở các trường đại học trong bối cảnh cuộc Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư là nhiệm vụ hết sức cần thiết, cấp bách trong tình hình hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Những vấn đề chung về Cuộc cách mạng Công nghiệp lần thứ tư

Cuộc Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư đã xuất hiện trong những năm gần đây, đã, đang và sẽ tiếp tục tạo ra những biến động mạnh mẽ, gây ảnh hưởng đến mọi mặt của cuộc sống con người trong thế kỷ 21. làm xóa nhòa ranh giới giữa lĩnh vực vật lý, kỹ thuật

số và sinh học với trung tâm là phát triển trí tuệ nhân tạo, robot hóa, Internet vạn vật, khoa học vật liệu, sinh học, công nghệ di động không dây liên ngành sâu rộng cho tự động hóa sản xuất chế tạo. Có thể thấy được cốt lõi của cuộc cách mạng này nằm ở các vấn đề sau: Trí tuệ nhân tạo (AI), Vạn vật kết nối - Internet of Things (IoT) và Dữ liệu lớn (Big Data). Đây thực sự là một cuộc cách mạng chưa từng có trong lịch sử công nghiệp trên thế giới, tạo ra những thời cơ và thách thức rất lớn đối với tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó có lĩnh vực giáo dục và đào tạo.

2.2. Chuyên môn, nghiệp vụ và bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên Giáo dục Quốc phòng và An ninh ở các trường đại học

Tùy theo cách tiếp cận, hiện nay có nhiều quan niệm khác nhau về chuyên môn, nghiệp vụ. Tuy nhiên chúng ta hiểu một cách chung nhất đó là: Chuyên môn, nghiệp vụ là công việc chuyên biệt của một lĩnh vực, ngành nghề cụ thể mà ở đó, đòi hỏi người tham gia phải có kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo và kinh nghiệm chuyên sâu cho phép họ thực hiện có hiệu quả hoạt động đó.

GV giáo dục QP&AN là những người trực tiếp làm công tác dạy học, giáo dục ở các trường đại học. Trong Luật Giáo dục QP&AN được Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam khóa XIII, kỳ họp thứ V thông qua ngày 19 tháng 6 năm 2013 xác định tại

chương V điều 23 khoản 1: “Giáo viên, giảng viên giáo dục quốc phòng và an ninh bao gồm giáo viên, giảng viên chuyên trách, kiêm nhiệm, thỉnh giảng và cán bộ quân đội, công an biệt phái”

Bồi dưỡng đó chính là quá trình bổ sung tri thức, kỹ năng nhằm tăng cường năng lực và phẩm chất. *Vậy, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên giáo dục QP&AN ở các đại học là quá trình bổ sung, phát triển, hoàn thiện kiến thức, kỹ năng về quốc phòng, an ninh và nghiệp vụ sư phạm cho giảng viên, tạo điều kiện để phát triển năng lực và phẩm chất của người giảng viên đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ giáo dục QP&AN hiện nay.*

2.3. Biện pháp bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên Giáo dục Quốc phòng và An ninh ở các trường đại học đáp ứng yêu cầu Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư

2.3.1. Xác định mục tiêu, kế hoạch bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Mục tiêu bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho GV giáo dục QP&AN là mô hình kết quả dự định đạt được của hoạt động bồi dưỡng, đây là vấn đề đặc biệt quan trọng hàng đầu trong bồi dưỡng. Mục tiêu bồi dưỡng giảng viên giáo dục QP&AN góp phần xây dựng đội ngũ giảng viên ở các trường đại học vững mạnh toàn diện cả về chính trị, tư tưởng đạo đức và trình độ năng lực chuyên môn, nghiệp vụ sư phạm. Mục tiêu bồi dưỡng là cơ sở để xây dựng kế hoạch và tổ chức thực hiện.

Xây dựng kế hoạch bồi dưỡng là một khâu quan trọng trong quy trình bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho GV giáo dục QP&AN. Khi xây dựng kế hoạch, cần phải căn cứ vào mục tiêu bồi dưỡng đã xác định, khảo sát, phân tích, đánh giá thực trạng chất lượng giảng viên giáo dục QP&AN, các nguồn lực, điều kiện của từng trường đại học, bộ máy quản lý và lực lượng bồi dưỡng, nhu cầu, chiến lược phát triển nguồn nhân lực giảng viên giáo dục QP&AN, nhiệm vụ giáo dục, đào tạo giáo viên QP&AN của nhà trường. Kế hoạch bồi dưỡng có thể là ngắn hạn, trung hạn hay dài hạn hoặc kế hoạch bồi dưỡng thường xuyên. Kế hoạch cần phải xác định rõ nội dung, hình thức, phương pháp bồi dưỡng, các lực lượng tham gia, tiến độ thực hiện, các yêu cầu...

2.3.2. Xây dựng chương trình, nội dung, hình thức tổ chức và phương pháp bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên Giáo dục Quốc phòng và An ninh theo hướng tăng cường năng lực thực hành nghề nghiệp và ứng dụng thành tựu khoa học của cuộc Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư

Chương trình, nội dung, hình thức tổ chức và

phương pháp là những thành tố quan trọng của quá trình bồi dưỡng. Do đó, Xây dựng chương trình, nội dung, hình thức tổ chức và phương pháp bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên giáo dục quốc phòng và an ninh theo hướng tăng cường năng lực thực hành nghề nghiệp và ứng dụng thành tựu khoa học của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư sẽ góp phần nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ giảng viên giáo dục QP&AN đáp ứng yêu cầu đào tạo giáo viên QP&AN trong tình hình mới. Muốn vậy cần thực hiện tốt các yêu cầu sau:

Thực hiện tốt việc lựa chọn nội dung bồi dưỡng, bám sát thực tiễn hoạt động nghề nghiệp sư phạm và yêu cầu đối với đội ngũ giảng viên giáo dục QP&AN ở các trường đại học theo hướng tăng cường năng lực thực hành và ứng dụng thành tựu khoa học của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Lựa chọn nội dung kiến thức mới, hiện đại, phù hợp với trình độ hiện đại của khoa học công nghệ và văn hóa, phù hợp với thực tiễn hoạt động thực tiễn của giảng viên QP&AN, đồng thời làm tốt công tác dự báo, cần đi trước, đón đầu sự phát triển của chuyên ngành để bồi dưỡng.

Lựa chọn phương pháp bồi dưỡng phải gắn với việc phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức, kỹ năng của chủ thể được bồi dưỡng. Phát huy tối đa công nghệ trong quá trình bồi dưỡng; vận dụng linh hoạt các phương pháp bồi dưỡng, chú trọng vận dụng các phương pháp dạy hiện đại, tạo điều kiện cho người được bồi dưỡng có điều kiện vận dụng các kiến thức bồi dưỡng vào thực tiễn. Nâng cao chất lượng tự nghiên cứu, mở rộng các hình thức bồi dưỡng. Tích cực ứng dụng những thành tựu mới của khoa học công nghệ vào các buổi bồi dưỡng.

Có nhiều căn cứ để lựa chọn, sử dụng các phương pháp bồi dưỡng, thông thường trên cơ sở các căn cứ như: Đặc điểm, yêu cầu của từng phương pháp; Mục đích, nhiệm vụ, yêu cầu nội dung bồi dưỡng; Năng lực, sở trường của chủ thể bồi dưỡng, đặc điểm của đối tượng được bồi dưỡng; Các điều kiện bảo đảm cho bồi dưỡng; trình độ và khả năng ứng dụng công nghệ mới. Đồng thời kết hợp có hiệu quả phương pháp truyền thống với phương pháp hiện đại khi bồi dưỡng, tăng cường tổng kết, ứng dụng các phương pháp tiên tiến, các thành tựu khoa học và công nghệ vào trong quá trình bồi dưỡng như: Phương pháp dạy học nêu vấn đề; phương pháp khởi động trí tuệ; phương pháp tán công não; phương pháp tranh luận các vấn đề học tập; phương pháp đóng vai nhận thức; phương pháp tìm tòi khảo sát;...

2.3.3. Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các lực lượng tham gia bồi dưỡng

Bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên

giáo dục QP&AN ở các trường đại học là đòi hỏi khách quan, là yêu cầu bắt buộc nhằm đáp ứng yêu cầu thực tiễn đặt ra, chính vì vậy, hơn ai hết chủ thể bồi dưỡng và đối tượng được bồi dưỡng phải nâng cao hơn nữa nhận thức về tầm quan trọng của việc bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên giáo dục QP&AN, từ đó xác định trách nhiệm đề nỗ lực, khắc phục khó khăn, định hướng, chỉ đạo, hướng dẫn trong quá trình bồi dưỡng, đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đào tạo của các trường đại học.

Để nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho chủ thể bồi dưỡng và đối tượng được bồi dưỡng cần tiến hành bằng nhiều nội dung, biện pháp khác nhau như:

Một là, cấp ủy đảng, cán bộ quản lý các cấp, chủ thể bồi dưỡng và đối tượng được bồi dưỡng cần quán triệt sâu sắc quan điểm, đường lối của Đảng, chiến lược xây dựng nhà trường, luật, thông tư, chỉ thị, hướng dẫn về giáo dục và đào tạo giáo viên QP&AN, chức trách, nhiệm vụ được giao. Đặc biệt yêu cầu việc chuẩn hóa đội ngũ cán bộ, giảng viên trong điều kiện cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư và hội nhập quốc tế, đồng thời quy rõ trách nhiệm với từng đối tượng, từ đó phát huy và nâng cao trách nhiệm trong hoạt động bồi dưỡng.

Hai là, cần lấy chất lượng giáo dục, đào tạo nói chung, kết quả bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên giáo dục QP&AN nói riêng là một trong các tiêu chí quan trọng để xét thi đua và đánh giá kết quả hoàn thành nhiệm vụ của các cá nhân, tổ chức. Xây dựng và thực hiện các chính sách động viên, khen thưởng về vật chất và tinh thần để vinh danh các cán bộ quản lý, các giảng viên và các lực lượng khác có trách nhiệm cao trong nâng cao chất lượng chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên giáo dục QP&AN.

Ba là, chủ thể bồi dưỡng và đối tượng được bồi dưỡng trên cơ sở kế hoạch, nội dung bồi dưỡng cần tích cực học tập, nghiên cứu, rèn luyện nâng cao phẩm chất, năng lực, trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, không ngừng nâng cao đạo đức, tác phong công tác. Nêu cao tinh thần trách nhiệm trong các giờ giảng, các hoạt động thực hành, thực tập, giảng tập. Vận dụng và phát huy tối đa công nghệ, phương tiện, trang thiết bị dạy học hiện đại vào hoạt động chuyên môn của mình.

2.3.4. Tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị kỹ thuật hiện đại phục vụ bồi dưỡng

Chất lượng bồi dưỡng phụ thuộc vào rất nhiều yếu tố, trong đó các điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị, kỹ thuật bảo đảm cho bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ giữ vai trò quan trọng góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả bồi dưỡng. Tăng cường đầu tư, mua sắm trang bị, khai thác, sử dụng, bảo quản có hiệu quả tất cả cơ sở vật chất, trang thiết bị, kỹ thuật

cho bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên giáo dục QP&AN bảo đảm cho hoạt động bồi dưỡng đạt kết quả tốt.

Các lực lượng tham gia vào bồi dưỡng cần khai thác, sử dụng hiệu quả trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật hiện có, quan tâm đầu tư mua sắm thêm những trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật hiện đại đảm bảo cho bồi dưỡng, tự bồi dưỡng đạt chất lượng, hiệu quả cao. Ngoài trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật, cần quan tâm đến các điều kiện bảo đảm khác như: Hệ thống thư viện, các nguồn tài liệu, tạo điều kiện về thời gian, không gian, quan tâm đời sống vật chất, tinh thần của các lực lượng tham gia bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên giáo dục QP&AN.

Thực hiện khai thác, sử dụng các điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị kỹ thuật bảo đảm cho hoạt động bồi dưỡng phải tuân thủ theo chỉ thị, hướng dẫn, quy chế của nhà trường, tránh tình trạng “Cha chung không ai khóc”, sử dụng sai mục đích, kém hiệu quả...

3. Kết luận

Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư đã tác động mạnh tới mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó có giáo dục, đào tạo, trực tiếp là đội ngũ GV Giáo dục QP&AN ở các trường đại học. Điều đó đã đặt ra sự cần thiết phải bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho GV giảng dạy môn QP&AN ở các trường đại học hiện nay. Việc thực hiện đồng bộ những yêu cầu, giải pháp trên sẽ góp phần nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ cho GV giảng dạy môn Giáo dục QP&AN ở các trường đại học, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo đáp ứng sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2012), *Thông tư số:31/2012/TT-BGDĐT về việc ban hành chương trình Giáo dục Quốc phòng -An ninh, Hà Nội.*
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2013), *Tài liệu tập huấn giảng viên Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Hà Nội.*
3. Bộ Quốc phòng (2014), *Thông tư số 38/2014/TT-BQP về việc ban hành chương trình, nội dung; chương trình khung bồi dưỡng kiến thức Quốc phòng & An ninh, Hà Nội.*
4. Chính phủ (2012), *Chiến lược phát triển giáo dục 2011- 2020*, Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
5. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia sự thật, Hà Nội.
6. Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (2013), *Luật Giáo dục quốc phòng*, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, Hà Nội.